

“Det er dybt useriøst, at et parti, der slår sig op på at have en økonomisk politik og fremstiller regeringen som ikke-grønne, har en finansiering, der overhovedet ikke hænger sammen”

Lars Christian Lilleholt (V), energiminister – i Jyllands-Posten

Arkivfoto: Emil Hougaard/Ritzau Scanpix

2,6

pct. steg lønudviklingen inden for fremstilling i første kvartal 2018 i udlandet – i Danmark var stigningen 2,2 pct.

Kilde: Danmarks Arbejdsgiverforening

ØKONOMISK KOMMENTAR

Portugal er euroområdetets positive overraskelse

Da eurokrisen var på sit højeste, blev Portugal, Italien, Grækenland og Spanien ofte omtalt som “PIGS”, og udover, at den lidet flatterende forkortelse signalerede samme lave kvalitet af de offentlige finanser, så man ofte, at de finansielle markedsbevægelser fulgte hinanden i de fire lande.

Lars Christensen, økonomisk kommentator

Det er fortsat delvist tilfældet, men de finansielle markeder skelner rent faktisk mellem landene, og blot fordi Italien for nylig har trukket negative overskrifter, betyder det ikke automatisk, at det også skal få investorerne til at løbe skrigende væk fra Portugal, Grækenland og Spanien. Det er da også det billede, vi ser, når Italien har været ramt, og der har været en negativ afsmittende effekt på de øvrige PIGS-lande, uden at det dog har været ekstremt.

Her er det måske især værd at nævne Portugal, der i de senere år synes at have bevæget sig væk fra afgrunden. De portugisiske statsobligationsrenter er nu lavere, end før den italienske politiske krise blussede op. På mange måder kan

Portugal således i dag ses som en positiv comeback-historie i euroområdet.

Overordnet kan man sige, at den portugisiske succes består af tre elementer. For det første er de offentlige finanser forbedret. For det andet er væksten taget til, primært som følge af **Den Europæiske Centralbanks** (ECB) pengepolitiske lempelser fra 2014-15 og frem, og endelig for det tredje har heldet helt sikkert også hjulpet.

På mange måder kan Portugal således i dag ses som en positiv comeback-historie i euroområdet

Ift. de offentlige finanser blev finanspolitikken i Portugal strammet med mere end 7 pct. af bnp fra 2010-2017, og særligt under den tidligere borgerlige regering fra 2011-2015 blev de offentlige finanser forbedret.

De markante finanspolitiske forbedringer har i høj grad lagt grobunden for den nuværende succes, men det har været en lige så betydningsfuld faktor, at væksten for alvor kom i gang,

efter at ECB fra 2015 gennemførte de såkaldte kvantitative lempelser af pengepolitikken.

Strammere finanspolitik og lempeligere pengepolitik er altså den cocktail, der har virket. Således er den 10-årige statsobligationsrente faldet fra over 16 pct. i begyndelsen af 2012, da krisen var på sit højeste, til under 2 pct. i dag. Det faldende renteniveau bidrager også til den positive udvikling for de offentlige finanser, da de offentlige renteudgifter bringes ned.

Dermed bliver der tale om en positiv selvforstærkende effekt. Her er det værd at bemærke, at det portugisiske statsbudget pga. de markante forbedringer af de offentlige finanser i dag i langt højere grad end tidligere tåler stigende renter. Det gør landet mindre sårbart, når **Federal Reserve** eller ECB strammer pengepolitikken, eller når der f.eks. kommer uro i Italien eller andre steder, som smitter af på de portugisiske renter.

Men heldet har også hjulpet Portugal. Således har Portugal i høj grad været befriet for højre- og venstrepopulisme, hvilket har betydet, at den finanspolitiske genopretning ikke er blevet politisk undermineret.

Dette er ikke ensbetydende med, at alt er godt, men det bliver næppe Portugal, der kommer til at være landet, der udløser den næste runde af uro i euroområdet.

Grundloven – 65 år uden udsigt til pension

KRONIK

Med sine 65 år er den gældende grundlov den, der har overlevet længst uden ændringer, siden Danmark i 1849 fik sin første grundlov

Af Jens Peter Christensen, højesteretsdommer, dr.jur.

Grundloven fylder i dag 65 år. Målt med almindelig menneskealder skulle grundloven dermed være klar til at blive pensioneret. Det kommer imidlertid ikke til at ske. Man kan spørge hvorfor? Og man kan spørge, om det er noget problem?

Det første først. Hvorfor bliver grundloven ikke ændret? En ændring har jævnligt været på partiets program. Senest da **Helle Thorning-Schmidt** dannede regering i 2011. I regeringsgrundlaget hed det, at “Danmark har brug for en ny diskussion om grundloven”. Derefter skete der imidlertid intet. Og sådan er det også gået både før og efter. Hvorfor? Et kig bagud i danmarkshi-

storiens giver svaret. Og svaret er enkelt. Grundlovs politik er nødvendighedens politik. Grundloven er kun blevet ændret, når grundloven spærrede for den politik, som et betydeligt politisk flertal fandt, var påkrævet.

Nødvendighedens politik

Sådan var det i 1849, da Juni-grundloven var nødvendig for at gøre op med enevældens grundlov, Kongeloven fra 1665. Sådan var det også i 1866. Nederlaget i 1864 til Prøjsen nødvendiggjorde en grundlovsændring. En tredjedel af befolkningen og 40 pct. af rigets område var tabt. Juni-grundlovens meget demokratiske regler om lige valgret blev i den forbindelse erstattet med valgregler, der begunstigede de formuende godsejere.

Dermed var kimen lagt til mere end 20 års forfatningskamp mellem det fremvoksende Venstre og det hensygnende Højre med statsminister **Estrup** i spidsen.

Grundlovsændringen i 1915 var i høj grad et opgør med forfatningskampens centrale grundlovsregler. Den privilegerede valgret til **Landstinget** blev afskaffet, og valg i enkeltmandskredse blev erstattet af et system med forholdstalsvalg, hvor mandatfordelingen svarer til stemmefordelingen. Og kvinderne fik valgret. Alt sam-

men reformer, som krævede, at grundloven blev ændret.

Men hvad så med vores nuværende grundlov, 1953-grundloven? Igen var det nødvendighedens politik.

Arvefølge gjorde udslaget

I sommeren 1945 havde politikerne i begejstringsrusen over befrielsen lovet de unge at nedsætte valgets alderen. Løftet blev givet som en hyldelse til den ungdom, der havde domineret i frihedskampen.

Dermed hang politikerne på den. Valgets alderen var nemlig dengang fastsat direkte i grundloven med 25 år til **Folketinget** og 35 år til **Landstinget**. Så skulle valgets alderen sættes ned, måtte der en grundlovsændring til.

Da det kom til stykket, var politikerne imidlertid ikke særligt forhåbende på sagen. Efter års vankelmod og tovtækkeri blev den nye grundlov med nød og næppe gennemført i 1953.

Det blev indførelsen af kvindelig arvefølge, der bar grundlovsændringen igennem. Var grundlovens arvefølgeregler ikke blevet ændret, ville grev **Ingolf** i dag have været landets konge, og dronning **Margrethe** ville fortsat have været prinsesse.

De vigtigste grundlovsændringer, der blev gennemført med 1953-grundloven, var i øvrigt, at

tokammerssystemet med Folketing og Landsting blev ændret til et étkammerssystem, at valgets alderen blev nedsat fra 25 år til 23 år, og at parlamentarismen blev grundlovsfæstet.

Allervigtigst var måske, at der blev indført en bestemmelse (grundlovens § 20), der gjorde det muligt at overlade lovgivende,

Grundlovs politik er nødvendighedens politik. Grundloven er kun blevet ændret, når grundloven spærrede for den politik, som et betydeligt politisk flertal fandt, var påkrævet

udøvende og dømmende magt til internationale myndigheder uden grundlovsændring, hvilket har haft stor betydning i forbindelse med Danmarks tilslutning til **EF** i 1972 (nu **EU**) og de efterfølgende traktatændringer.

I dag er der ikke på tilsvarende måde nogen sag, der nødven-

diggør en grundlovsændring. Grundlovens rammer om det politiske liv er enkle. Folketinget kan til enhver tid afskedige regeringen ved at udtale mistillid, og regeringen kan til enhver tid afskedige Folketinget ved at udskrive valg. Her indenfor har det parlamentariske liv kunnet udfolde sig efter tidens krav og uden forfatningskonflikter.

Grundlovens regler om de personlige og politiske frihedsrettigheder (ejendomsretten, privatlivets fred og den personlige frihed samt yrings-, forenings- og forsamlingsfriheden) er for nogles vedkommende noget tyndbenede, men i praksis er det ikke noget problem.

Retssystemet er fyldt op med lovbestemte rettigheder fra gulv til loft, og de nationale regler suppleres i meget høj grad af EU-regler og **Den Europæiske Menneskerettighedskonvention**.

Åbner ikke Pandoras æske

Efter alt at dømme har en grundlovsændring derfor lange udsigter. De store partier har ingen trang til at åbne den Pandoras æske, som en grundlovsændring kan vise sig at blive. Den praktiske politiske dagligdag byder på mange problemer, men grundloven er ikke et af dem.

Så grundloven lever og har det godt. Trods pensionsalderen.